

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Meddelat 2012-09-19

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

10 kap. 8§ första stycket och 30 kap. 7 § i kyrkoordningen

A har yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha. A har vidare, som det får uppfattas, yrkat att Ansvarsnämnden ska ha muntlig handläggning.

Ansvarsnämnden har denna dag fattat beslut med anledning av ytterligare anmälningar mot B, se beslut nr 5/2012 och 6/2012.

A har i sin anmälan till Ansvarsnämnden anfört följande.

"Min far, prosten emeritus C, Z, prästvigdes 1956. Efter dryga fyra decennier av hängiven och lojal tjänst sjukpensionerades han 1987. Även efter sjukpensioneringen har detta att vara präst i Svenska kyrkan självklart förblivit en del av kärnan av hans identitet som människa. Detta trots att hälsan inte tillåtit honom att verka aktivt som präst i mer än marginell utsträckning – efter millennieskiftet knappast alls (bortsett från att fungera som själasörjare i vänkretsen).

Tidigare i år förklarades C obehörig att utöva vigningstjänst. Detta skedde på hans egen begäran. Denna begäran gjordes med hänvisning till att det för honom hade blivit omöjligt att fylla sådan tjänst under överinseende av ett domkapitel och en biskop som genom bevisade lögner och otvetydigt förtal mot hans person har förverkat allt sitt förtroende. Det var ett uttalat villkor i hans begäran att det skäl som anfördes skulle citeras i beslutstexten, så att inte ett uns av tveksamheter skulle kunna föreligga om varför han valde att ta detta synnerligen drastiska steg. Y domkapitel vägrade dock att i sin beslutstext fylla detta enkla villkor. C:s skäl nämndes inte ens. Man fattade beslutet ändå. Uppenbart ville man inte rikta uppmärksamhet mot det faktum att det beslut man nu fattade utgjorde själva slutstationen i ett moraliskt totalhaveri för domkapitlets egen räkning. Jag ville börja denna anmälan med att nämna detta sakförhållande, eftersom det bildar den ytterst allvarliga bakgrund mot vilken den bör ses. Vad jag begär är att sanningen om biskop B:s roll i den obehagliga historia som lett fram till denna punkt ska bli ordentligt genomlyst, och att allt vad den röjer om biskop B:sandel i tjänsten som biskop underkastats en grundlig prövning och får adekvata konsekvenser i enlighet med Svenska kyrkans ordning.

Genom bristande omsorg i sin uppgift som biskop skapade B under år 2010 en situation som ledde till att C sände en ansökan till en statlig myndighet, Kammarkollegiet, i ett enskilt ärende som bara gällde honom själv. Biskop B bar personligt ansvar för den uppkomna situationen i den meningen att hans bristande omsorg var ett nödvändigt villkor för det som inträffade: om han hade tagit sitt ansvar som biskop – i det aktuella fallet tagit ansvar för emeritiprästernas situation i sitt stift – så skulle det aldrig ha inträffat att C skickade sitt brev till Kammarkollegiet. Det skulle ha räckt med att B hade lyft på telefonluren och visat att han brydde sig om sina prästers situation.

Problemet var det följande: ett stort antal emeritiprästernas existens hade blivit bortglömd av Y stift. Dessa hade därför inte fått någon information om den nya ordningen för vigselrätt – något som alla andra präster i stiftet fick våren 2010. Detta innebar bland annat att emeritiprästerna i Y stift riskerade att förrätta juridiskt ogiltiga vigslar, något som faktiskt har skett i andra stift – till obehag för alla inblandade och till skam för Svenska kyrkan. Som lojal präst hade C gjort stiftsledningen uppmärksam på detta problem, och naturligt nog med eftertryck markerat att frågan borde föranleda biskopens engagemang. C har ännu idag inte fått den information om vad som egentligen gäller avseende den nya ordningen för vigselrätt som hela historien började med att han begärde att få våren 2010. Under våren, sommaren och hösten fick han inte några som helst indikationer på att stiftsledningen gjorde det allra minsta åt det faktum att man glömt bort ett stort antal prästers existens. (Och man bör då veta att C känner ett stort antal emeritipräster som torde ha rapporterat

till honom ifall de hade återfunnits av Y stiftsledning eller av stiftets herde, eftersom de visste att C hade agerat i saken.) Från biskop B hördes inte ett ljud. Däremot begärde en tjänsteman vid domkapitlet utan C:s kännedom och medgivande vigselrätt för honom hos Kammarkollegiet. Hösten 2011 valde C att som en mild protest mot stiftledningens likgiltighet och självsvåld ansöka om att befrias från den vigselrätt som utan adekvat information och över huvudet på honom själv hade gjorts för hans räkning. C såg dessutom ett tillfälle att slippa att – som de föregående 23 åren som sjukpensionär – redovisa hälsoläget varje gång släkt och vänner bad honom att hålla vigslar. Därför anförde han också sin komplexa sjukdomsbild som sitt andra skäl för sin ansökan till Kammarkollegiet. (Att någon skulle kunna hitta på att läsa in andra skäl än dem han faktiskt anförde i sin ansökan föll honom faktiskt aldrig in – och inte heller någon av oss som följde händelseförloppet på nära håll.) C agerade därför helt i enlighet med den rudimentära information som han hade fått från Y stiftsledning, där det framgick att undantag från principen att alla prästvigda skulle ha vigselrätt gjordes med hänvisning till sjukdom. Att denna undantagsprincip skulle vara tillämplig på C, som praktiskt sett inte skulle kunna genomföra en vigsel, och inte heller hade gjort det under detta årtusende, var en självklarhet utifrån vad som faktiskt hade meddelats honom via e-post från stiftsledningen. Fram till våren 2011 fanns över huvud taget ingenting som kunde ge vid handen att C på något sätt överträdde några påbud eller föreskrifter från Svenska kyrkans sida när han gjorde sin ansökan till Kammarkollegiet hösten 2010.

Den 28 mars 2011 fattade Y domkapitel, under biskop B:s ordförandeskap, ett enhälligt straffbeslut mot C, i vilket man officiellt stämplade honom som 'illojal' mot Svenska kyrkan. Av den paragraf i Kyrkoordningen som domkapitlet gjorde anspråk på att finna stöd i, och som citerades in extenso i beslutstexten, framgick också att man stämplade honom som en person som 'i allvarlig mån skadat det förtroende som en präst bör ha'.

I det här föreliggande sammanhanget är det inte det allmänt bisarra i situationen som är det väsentliga: att Y domkapitel väljer att hoppa på en sedan 24 år sjukpensionerad präst, en svårt sjuk 80-åring (hans hälsoläge framgick med stor tydlighet av handlingarna i ärendet), med anklagelser av denna våldsamma och äreröriga kaliber. Men det torde säga något allmänt och väsentligt om biskop B:s omdöme, att han faktiskt valde att rösta för ett sådant beslut. Beslutet skulle ha varit knasigt att fatta även om de grunder som anfördes faktiskt skulle ha varit sanna. Rimligen borde en privatperson som inte stått i en anställningsrelation till domkapitlet på närmare ett kvartssekel ha behövt göra sig skyldig till grövre försyndelser än att skicka ett brev av den aktuella arten till Kammarkollegiet för att offentligen stämplas som 'illojal', och som en person som 'i allvarlig mån skadat det förtroende som en präst bör ha'. Varje människa med normalt sinne för proportioner måste omedelbart inse det löjeväckande i domkapitelsledamöternas agerande.

Men det i detta sammanhang avgörande förhållandet är något annat. Det är att de i beslutstexten explicit angivna grunderna för beslutet inte stod i förenlighet med verkligheten. Eller enklare uttryckt: domkapitlets ledamöter for med osanning. Eller på vanlig svenska: de ljuger som hästen travar. Visserligen har B i ett par av sina försök att slingra sig undan ansvar för övergreppet i ett senare skede försökt påskina att den grund för beslutet som anges i beslutstexten alls icke var domkapitlets grund för beslutet, utan att det i stället skulle ha varit en grund som inte stod i beslutstexten. (I detta avseende har han dock sagt emot sig själv i andra sammanhang.) Detta skulle dock innebära att domkapitlet riktade sina grova anklagelser mot C utan att ange någon grund alls, vilket rimligtvis inte vore så väldigt mycket bättre. Men nu är ett mycket enkelt faktum detta: i beslutstexten anges faktiskt en beslutsgrund – där anges faktiskt i vilken mening C skulle ha varit 'illojal' mot Svenska kyrkan genom att skicka sitt brev till Kammarkollegiet. Vad domkapitlet den 28 mars 2011 faktiskt anklagade honom för att ha gjort var det följande:

- i) han skulle ha hyst eller uttryckt missnöje med Svenska kyrkans beslut att söka vigselrätt för sina präster,
- ii) han skulle ha sökt verka för förändring i detta avseende,
- iii) han skulle ha sökt verka för sådan förändring genom att väcka opinion, och
- iv) han skulle därmed ha verkat för förändring med icke demokratiska medel.

Alla dessa påståenden är falska. De är både uppenbart orimliga (inte minst med tanke på vad domkapitlet visste om C:s dåvarande situation) och bevisligen osanna. Anmärkningsvärt nog bör dessutom varje rationellt tänkande läsare av skriftmaterialet i ärendet inse att deras falskhet följer logiskt av innehållet i de föregående handlingarna. Dessa handlingar hade C strax tidigare i ett brev till B, riktat till honom både i hans roll som pastor pastarum och som domkapitlets ordförande, begärt att denne personligen skulle se till att alla ledamöter hade till hands och faktiskt hade läst ifall man skulle fatta något slags beslut i fallet. (C hade då på ett ytterst gåtfullt sätt delgetts indikationer på att man avsåg fatta ett beslut av något slag med anledning av att Kammarkollegiet hade beslutat bevilja hans ansökan om befrielse från vigselrätten med hänvisning till sjukdom.) Man kan fråga sig vad som vore värre: att domkapitlets ledamöter med berätt mod fattade ett straffbeslut av den kaliber man gjorde efter att faktiskt ha läst innantill i handlingarna i ärendet, eller att domkapitlet fattade ett sådant beslut utan att egentligen sätta sig in i ärendet alls. Några belegg för sina falska anklagelser anförde i alla händelser inte domkapitlet i sitt beslut.

Efter det att domkapitlets besynnerliga beslut hade nått C – passande nog den 1 april 2011 – började det successivt klarna för honom att det dessutom, i det samhälleliga och kyrkliga sammanhang i vilket beslutet hade fattats, också förelåg ytterligare en falsk anklagelse i beslutstexten. Det gäller en implicit anklagelse vid sidan om de explicit formulerade anklagelserna, nämligen anklagelsen att...

v) ... han i sitt förmodade agerande för förändring genom att skapa opinion med odemokratiska medel skulle ha motiverats till handling av en negativ inställning till samkönade vigslar inom Svenska kyrkan, kanske också till samkönade äktenskap överhuvudtaget (och möjligen också en negativ inställning till homosexualitet i största allmänhet).

Även sedan domkapitlets ledamöter flertaliga gånger, från flera håll, upplysts om att detta inte är sant har de vidhållit sitt beslut. De har dessutom bekräftat det med ett nytt beslut den 5 september 2011, som i praktiken upprepade övergreppet. Så sent som på senhösten 2011 har exempelvis domkapitelsledamoten D offentligen deklarerat sig leva i en föreställningsvärld där anklagelsen betraktas som sann. (Se X-Kuriren den 20 oktober 2011 och VVV den 18 november 2011). Detta gjorde hon vid en tidpunkt då hon rimligen borde ha vetat bättre, åtminstone ifall hon hade bemödat sig att läsa innantill i de texter hon tidigare samma höst hade tagit ställning till i ett formellt beslut.

I sina försök att slingra sig undan sitt medansvar i domkapitlets övergrepp har biskop B – i bjärt kontrast mot ledamoten D – försökt att förneka att beslutet haft någonting att göra med den heta potatis som heter frågan om samkönade äktenskap. (Och då bör man ha i minne att B spelat en aktiv och kontroversiell roll i denna laddade fråga, inte minst när det gäller den aspekt som rör vigselrätten. Detta är emellertid ett faktum som C och vi andra i hans familj fick kännedom först långt efter att domkapitlet försökt blanda in honom i problematiken – en problematik som min far för sin del aldrig har varit insatt eller engagerad i.) Dessa ansträngda försök att, förneka det uppenbara bör rimligen väcka ytterligare tvivelsmål om biskop B:s personliga omdöme. Men viktigare: dessa försök riktar uppmärksamheten mot det faktum att biskop B inte drar sig för att trixa skamlöst och fara med osanning när det gäller att rädda sitt eget skinn. Den aktuella historien rymmer flera exempel på detta.

Det mest flagranta exemplet inträffade när jag själv fick tillfälle att träffa biskop B personligen för ett samtal om min fars ärende och hans livssituation efter domkapitlets angrepp. Samtalet pågick i närmare två timmar i biskopens ämbetsrum i Y den 9 september 2011, och jag mötte en person som föreföll vara vänlig och tämligen resonabel. Men trots att jag hade prioriterat att åka från U och avsätta en dag under arbetsveckan för detta ändamål så hade biskop B valt att underlåta att i förväg underrätta mig om att villkoren för samtalet plötsligt var radikalt förändrade, och detta på ett sätt som var omedelbart knutet till mig som person. Inte ens under samtalets gång røjde B med en min – en prestation som vittnar om påfallande skådespelartalang – att domkapitlet bara fyra dagar tidigare hade beslutat att bekräfta sitt beslut från den 28 mars och ensidigt 'avsluta ärendet' (som man valde att uttrycka saken). Detta hade man gjort utan att ange några skäl, och gjort som svar på en skrivelse från mig själv, daterad den 21 juli 2011. B berättade inte heller att han fyra dagar tidigare redan hade författat ett officiellt svar till mig på domkapitlets uppdrag och vägnar. Detta var ett brev som – utöver två sidor snömos med syfte att systematiskt kringgå samtliga frågor som jag faktiskt hade väckt – endast innehöll en bekräftelse av ett centralt antagande i min skrivelse: nämligen att

domkapitlet i stället för att ta hänsyn till realiteterna i det specifika fallet hade tillämpat en schablon för beslut som tidigare hade tillämpats vid andra domkapitel i disciplinärenden som verkligen gällt aktiva präster som agerat i frågan om samkönade äktenskap. Till detta kom att B i samtalet med mig lovade att – till sist, efter ett antal månader – besvara ett personligt brev till honom i hans egenskap av pastor pastorum från min mor. För att ge ett sken av mänsklig omsorg sade sig B ha velat vänta in att få ta del av mina synpunkter innan han skrev sitt svar till C:s hustru E. B underlät därmed att berätta den brutala sanningen för mig: att han redan fyra dagar tidigare hade skrivit ett kallhamrat och direkt förolämpande svar till min mor. Det hade han gjort i egenskap av domkapitlets ordförande – uttryckligen inte någonting annat, trots att E hade vänt sig till honom i egenskap av biskop och pastor pastorum. B satt i närmare två timmar och bluffade mig bevisligen rakt upp i ansiktet. En biskop som betar sig på detta vis har sannerligen i avsevärd mån skadat det förtroende som en biskop i Svenska kyrkan bör ha.

Men granskar man det hela närmare finns det något i denna historia som på ett ännu mer grundläggande plan gör B:s agerande i ärendet direkt skandalöst, med ytterligare skärpt innebörd av att han i avsevärd mån har skadat det förtroende som en biskop i Svenska kyrkan bör ha. Vad var det egentligen för händelse som B och de andra ledamöterna i domkapitlet valde att ta som utgångspunkt för att stämpla C som 'illojal' mot Svenska kyrkan? Jo, det var C:s spontana och följdriktiga reaktion – i full enlighet med den knapphändiga information om villkoren som han fått från stiftsledningen efter att ha begärt att få den information som andra präster i stiftet hade fått – på en situation där B på ett flagrant sätt svikit sitt ansvar som biskop och pastor pastorum, som herdarnas herde och prästernas självsörjare i Y stift. Om B hade gjort något så enkelt som att gripa telefonluren och prata med C under våren, sommaren eller hösten 2010, hade denne inte sänt sin ansökan till Kammarkollegiet. Om B hade visat att han brydde sig det allra minsta om de bortglömda emeritiprästerna i Y stift, och tagit på allvar det faktum att stiftet hade utsatt dessa präster för den högst reella risken att förrätta juridiskt ogiltiga vigslar, ja, då hade den handling som B och de andra domkapitelsledamöterna ett halvår senare skulle få för sig att stämpla som 'illojal' aldrig ha blivit utförd. Eller för att uttrycka saken annorlunda: den handling varmed C 'i allvarlig mån' skulle ha 'skadat det förtroende som en präst bör ha' var egentligen till avsevärd del konsekvensen av biskopens eget agerande. Som röstande ledamot i domkapitlet den 28 mars 2011 straffade B offentligen C för något som han faktiskt själv bar betydande ansvar för att det alls hade inträffat (och som C aldrig hade kunnat veta att någon skulle kunna tycka var orätt att göra i kyrkans ögon - möjligen för att han inte hade fått den information som han inledningsvis hade begärt, men ännu idag inte har fått). Att domkapitelsledamoten B har visat ett starkt intresse att i olika skeden av ärendet dölja obestridliga sanningar är i det avseendet inte så konstigt – om man nu skulle betrakta hans handlande som agerandet hos en privatperson utan en biskops kall och uppgift. Nåväl, kan man då inte unna en biskop att slarva med sitt ansvar ibland, som B gjorde våren och sommaren 2010? Jovisst, självklart, om han eller hon i efterhand vågar stå för sitt slarv, och tar det moraliska ansvaret för sina tillkortakommanden. Det förhåller sig annorlunda med en biskop som i stället väljer att hoppa på en 80-årig, svårt sjuk trotjänare med huvudlösa anklagelser, när han själv var minst lika skyldig till att det föregivna 'brottet' överhuvudtaget begicks.

Dessutom visar hela den föreliggande historien att B har gjort princip av att inte ta sitt uppdrag som biskop, närmare bestämt uppdraget som pastor pastorum, på allvar. Detta visar sig inte bara i att B aldrig har tagit sig för med att prata med C personligen – t.ex. genom att gripa telefonluren och byta några ord. Detta underlät han inte bara att göra före C:s ansökan till Kammarkollegiet, våren 2010, när denne först frågade efter biskopens ansvar. Det underlät han också efteråt, t.ex. i samband med att domkapitlet i december 2010 skrev remissvar till Kammarkollegiet (ett remissvar som förresten inte på något vis antydde att C:s ansökan skulle kunna komma att betraktas som illojal ur Svenska kyrkans perspektiv). Det underlät han också när svar uteblev sedan stiftsjuristen i Y vintern 2011, på aldrig redovisat mandat, lekt statlig myndighet och skickat gåtfulla frågor med rekommenderat brev. (Detta var ett brev som min far inte kunde hämta ut eftersom han som den som hade läst innantill i handlingarna i ärendet var väl medveten om – var sängliggande i smärta, och hans hustru inte accepterades som bud eftersom det gällde rek med mottagningsbevis. Sancta simplicitas!) B valde vidare att inte ringa för att kolla att man verkligen hade en riktig uppfattning av situationen inför det drastiska beslutet den 28 mars 2011 – inte ens sedan C hade skrivit till B personligen, både i rollen som pastor pastorum och som domkapitlets ordförande, bl.a. med begäran att han skulle se till att

alla ledamöter hade samtliga handlingar i ärendet till hands och faktiskt hade läst dem innan domkapitlet gav sig till att fatta några beslut om vad det hela nu kunde gälla.

B:s obenägenhet att ta ansvar i rollen som biskop och pastor pastorum har i C:s ärende inte bara visat sig vara en konsekvent praktik. Den har också flera gånger uttryckts explicit av honom själv som en princip. Detta är särskilt tydligt i ett brev som B skrev till C efter mitt möte med honom i Y, ett brev daterat den 12 september 2011 (se bilaga). Brevet är lissmande inställsamt – i bjärt kontrast mot det kallhamrat oförskända brev som han hade skrivit till min mor fyra dagar före samtalet med mig (men då låtsades som om han inte hade skrivit). Men detta hindrar inte att också detta brev är ytterst förolämpande i sitt försök att bagatellisera arten av domkapitlets anklagelser mot C:s person. B vill i brevet låtsats som om det skulle vara 'mild kritik' mot en 80-årig, svårt sjuk präst som inte haft domkapitlet som arbetsgivare på närmare ett kvarts sekel, när man hoppar på honom med anklagelsen att vara 'illojal' och en person som 'i avsevärd mån skadat det förtroende som en präst bör ha'. Och som sagt: detta påhopp skulle förstås ha varit knasigt även om domkapitlet hade kunnat anföra någon verklighetsförankrad grund för beslutet. Men ur denna anmäls synvinkel är det allra allvarligaste i B:s brev att han faktiskt uttryckligen säger att han prioriterar sitt ansvar som (slarvig) byråkrat i domkapitlet framför sitt ansvar som biskop i Svenska kyrkan:

'När det gäller själva ärendehanteringens initialt, och då det gällde organisationsregistrets brister, så var jag informerad om den dialog som Du och stiftsjuristen hade. [B syftar här på e-postbrev som han enligt stiftsjuristens uppgift hade läst, och som uttryckligen efterfrågat biskopens ansvar och engagemang just som pastor pastorum – också för stiftets bortglömda emeritipräster. D.Ö.] Jag såg det helt och hållet som en handläggfråga, där det gällde att så fort som möjligt få in namnen på de präster som saknades i registret. Detta för att möjliggöra att alla fick vigselbehörighet, i enlighet med Kyrkomötets beslut. När sedan ärendet övergick till ett tillsynsärende för Domkapitlet, blir ju denna 'pastor pastorum'-funktion blockerad.'

Härmed begär jag att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar tar ställning till den fråga som B:s brev (utöver en rad yttranden av honom med samma innebörd, bl.a. till mig personligen) väcker: under vilka villkor kan en biskop i Svenska kyrkan legitimt hävda att hans eller hennes funktion som pastor pastorum är 'blockerad'? Kan det ske under några omständigheter? Kan det ske när en grupp ledamöter i ett domkapitel – bland dem biskopen själv – väljer att utnyttja den möjlighet (alls icke skyldighet) som Kyrkoordningens 31 kap. 12 § ger domkapitlet att tilldela präster skriftlig erinran under mycket stränga villkor, dvs. att skapa ett 'tillsynsärende' i B:s terminologi.

(Ansvarsnämnden torde notera hur B:s manipulativa språk söker ge sken av att 'tillsynsärendet' i C:s fall tillkommit genom något slags byråkratisk mekanik, inte genom att människor faktiskt valt att göra som de gjorde – bland dem han själv.)

Kan en biskop i Svenska kyrkan legitimt hävda att hans eller hennes funktion som pastor pastorum är 'blockerad' när det passar honom eller henne, helt enkelt för att biskopen i fråga begått grova misstag som han eller hon inte vill ta ansvar för och vill dölja? Kan en biskop i Svenska kyrkan legitimt hävda att hans eller hennes funktion som pastor pastorum är 'blockerad', när egna försummelser i realiteten bidragit till att skapa en situation som han eller hon sedan gjort till förevändning för att rikta grundlösa anklagelser mot en annan person? Är det inte så, att en biskop som till synes utan betänkligheter handlar och resonerar på detta vis i avsevärd mån skadar det förtroende som en biskop bör ha?

Har denne biskop dessutom, som delaktig i ett enhälligt beslut, offentligen förtalat och spridit lögn om en av sina präster – en präst som han sedan har behandlat kränkande, och vars anhöriga han behandlat bedrägligt och kränkande – då har han rimligen med råge uppfyllt alla rimliga kriterier för att i avsevärd mån ha skadat det förtroende som en biskop bör ha.

Till sist vill jag rikta en mer specifik begäran till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Den 11 maj 2011 skrev C ett mycket kort brev till domkapitlet i Y. Det var den enda replik som han gav domkapitlet tiden efter den 28 mars. Det innehöll inga synpunkter på beslutet som sådant. Det innehöll endast följande enkla fråga:

'I BESLUT den 28 mars 2011, sid. 2, näst sista stycket, sägs om mig 'enligt egen utsago, förrättar han inte så många vigslar varje år.' Jag önskar uppgift om källan till denna uppgift. Om denna passus hämtats ur en skriven text önskar jag uppgift om var den kan läsas. Skulle den däremot ej finnas tillgänglig i skrift önskar jag besked om vem som varit källan till uppgiften vid domkapitlets sammanträde och på vilket sätt det enhälliga sammanträdet försäkrat sig om dess autenticitet.' Domkapitlet har ett flertal gånger upplysts om att det är uteslutet att C någonsin skulle ha 'utsagt' vad han tillskrevs i domkapitlets beslutstext. (Skälet är enkelt: han har bara vigt fyra par sedan sin sjukpensionering 1987, samtliga under det förra årtusendet.) Vid sidan av de övriga lögnerna förelåg alltså ett falskt citat i beslutstexten. Den fråga C ställde i sitt korta brev måste vara mycket lätt att besvara för alla ledamöter som deltog i det enhälliga beslutet. Nu är det inte bara så att det falska citatet ger ett bistert vittnesbörd om kvaliteten på Y domkapitels arbete under dess nuvarande ordförandes ledning. Det är också så att C rimligen har självklar rätt att få veta vad domkapitlet byggde på när det – i ett beslut som ju innehöll så många andra lögnar – påstod att han utsagt något som han faktiskt aldrig har utsagt. Trots en rad påstötningar, både från mig och andra, har Y domkapitel ända fram till idag envist framhärdat i att lämna frågan obesvarad.

Av skäl som det inte är motiverat att gå närmare in på här finns det anledning att tro att den person som var källan till domkapitlets falska citat faktiskt var biskop B. Så länge Y domkapitel vägrar att ta sitt ansvar och svara på frågan hänger misstanken – både från min fars och många andras sida – i luften och undergräver förtroendet för biskopen i Y stift. Biskopen i Y misstänks av min far och många andra i Y stift för att vara en person som far med löst skvaller och uppdiktar vad folk skulle ha sagt – och detta också i ett så allvarligt fall som när han sluter upp bakom att på falsk grund, offentligt och formellt, anklaga en 80-årig trotjänare för att vara 'illojal' mot Svenska kyrkan.

Jag begär att Ansvarsnämnden bereder B tillfälle att offentligen klargöra hur det egentligen förhåller sig med detta – och förhoppningsvis skingra den misstanke om bedrägligt beteende som nu faktiskt belastar hans person och ämbetsutövning.

Detta bör ske genom att ansvarsnämnden begär att B under ed vittnar om hur det falska citatet egentligen kom in i domkapitlets beslutstext, och om vem som var domkapitlets källa till citatet. Inte bara C, utan också prästerna, medarbetarna och lekfolket i Y stift har rätt att till sist få veta sanningen i denna sak. Ifall B i detta specifika avseende skulle ha rent mjöl i påsen ligger det rimligen i hans eget intresse att tillmötesgå en sådan begäran från Ansvarsnämnden."

B har i yttrande – utöver vad som anförts i ärende AN 2012/6 (beslut 5/2012) – anført följande.

"Y stifts administrativa personal arbetade under 2009/10 hårt med att uppdatera organisationsregistret så att registret över präster i stiftet skulle vara komplett. Frågan var högt prioriterad av stiftsdirektor.

Domkapitlet har inte alls berört frågan om huruvida C är för eller emot vigsel av samkönade och frågan har därvid inte utgjort grund för domkapitlets beslut.

A fick erbjudande om att möta mig i T men han valde själv att åka upp till Y. Något brev skickades inte ut förrän efter detta möte och självklart fanns det möjlighet att ändra ordalydelsen om något framkommit under vårt möte som motiverat detta.

Domkapitlet i Y stift har som rutin att försöka hålla rollerna så klara som möjligt under pågående ärenden. I och med att jag i min roll som domkapitlets ordförande har att deltaga i beslut finner jag det inte lämpligt att agera som pastor pastorum till dess att ärendet är avslutat."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Monica Andréasson) anförde i beslut den 19 september 2012 följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna

vigningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Som redogjorts för ovan är Ansvarsnämnden bl.a. ett tillsynsorgan. I ett tillsynsärende har en anmälare inte ställning som part vilket bl.a. innebär att han/hon inte kan påkalla muntlig handläggning, varför As begäran därom avvisas.

Ansvarsnämnden har i ärendena beträffande C:s anmälningar mot B behandlat en del av den kritik som även A har framfört. Ansvarsnämnden får i dessa delar hänvisa till nämndens ställningstaganden i beslut nr 5/2012 och 6/2012. Beslut nr 5/2012 behandlar vissa, enligt A och C, falska påståenden i domkapitlets beslut den 28 mars 2011. Beslut nr 6/2012 behandlar bl.a. domkapitlets hantering av vigselförrättarfrågor i samband med de nya regler som infördes den 1 maj 2010.

A har framfört synpunkter på B:s agerande i samband med ett personligt sammanträffande dem emellan den 9 september 2011. Sammanträffandet hade föregåtts av ett brev, daterat den 21 juli 2011, från A till B m.fl. ledamöter i domkapitlet samt ett brev, daterat den 11 juli 2011, från E till B. A har även haft synpunkter på B:s agerande gentemot E. As kritik går ut på att domkapitlet redan hade avslutat ärendet vid tidpunkten för mötet och att B redan då hade författat ett officiellt svar på domkapitlets uppdrag och vägnar, vilket han underlät att upplysa om.

Utredningen i denna del visar att domkapitlet den 5 september 2011, § 188, beslutade att besvara breven från A och E "enligt vad registraturen utvisar" samt att ärendet i och med det var avslutat. Enligt B besvarades breven inte förrän efter sammanträffandet med A och det fanns därför möjlighet att ändra ordalydelsen om det framkom något under mötet som motiverade detta. Ansvarsnämnden har inte funnit anledning att ifrågasätta den uppgiften. Även om det hade varit lämpligt att omdatera breven, finns det inget belägg för att B agerat klandervärt i samband med mötet med A eller när det gäller hanteringen av brevsvaren.

A har lagt B till last att han varit obenägen att ta ansvar i rollen som biskop och pastor pastorum gentemot C. B har i denna del anfört att Domkapitlet i Y stift har som rutin att försöka hålla rollerna så klara som möjligt under pågående ärenden samt att han i och med sin roll som domkapitlets ordförande har att delta i beslut varför det inte är lämpligt att agera som pastor pastorum till dess att ärendet är avslutat.

Den ordning som gäller inom Svenska kyrkan innebär bl.a. att biskopen dels är domkapitlets ordförande och i den rollen delaktig i beslut rörande tillsynsärenden, dels är pastor pastorum för stiftets präster. Detta förhållande innebär ofrånkomligen att det kan uppstå konflikt mellan rollerna i t.ex. obehörighetsärenden. Hur denna konflikt ska lösas har överlämnats till biskopen och/eller domkapitlet att avgöra. Det kan i praktiken vara en grannliga uppgift att göra en avgränsning mellan rollerna och frågan är föremål för fortlöpande diskussioner inom kyrkan.

B har handlat i enlighet med vad som enligt honom är rutin inom domkapitlet i Y stift. Enligt Ansvarsnämnden kan kritik inte riktas mot honom när det gäller ställningstagandet att inte agera

som pastor pastorum förrän tillsynsärendet avslutats.

Ansvarsnämnden finner sammanfattningsvis att det inte har framkommit något i ärendet som skulle kunna innebära att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

As anmälan föranleder mot bakgrund av ovanstående inte någon åtgärd från Ansvars-nämndens sida. Ärendet avskrivs därför från vidare handläggning. Ansvarsnämndens beslut får enligt 14 kap. 8 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ansvarsnämndens beslut:

1. Ansvarsnämnden avvisar A:s yrkande om muntlig handläggning.
2. A:s anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Ärendenummer: AN 2012/8

Beslut: 7/2012